

Stockholm 2016-06-29
Remissvar angående SOU: 2016:13 "Palett för ett stärkt civilsamhälle"
Ku2016/00504/D

Forum – idéburna organisationer med social inriktning får härmed inlämna sitt remissvar på betänkandet från utredningen för ett stärkt civilsamhälle.

Vi vill tacka utredaren Dan Ericsson och hans kansli för ett ambitiöst arbete i att samla och reflektera och analysera frågor av olika storlek och inriktning som kan vara hinder för det civila samhällets organisationer samt för att ha genomfört en bred dialog med många aktörer inom och omkring det civila samhällets organisationer.

En viktig aspekt av denna utrednings arbete är att det gjorts utifrån en allmän förståelse och vilja att upptäcka det civila samhällets särart och egenvärde. Denna grundläggande utgångspunkt, som också ligger till grund för de nationella överenskommelserna mellan det offentliga och idéburna organisationer som finns sedan 8 år och också i politikområdet "En politik för det civila samhället" som beslutades av riksdagen 2010, kan inte nog poängteras.

Utredningens stora problem var det breda uppdraget som kunde innefatta så oerhört många frågor men som samtidigt avgränsats både från skatte och bidragsfrågorna. Bredden på uppdraget gjorde det mycket svårt att hitta tillräckligt fokus och djup. Att utredningen inte kunde diskutera skattefrågor eller bidragsfrågor omöjliggjorde analys och förslag på viktiga områden.

Precis som Dan Ericsson sa vid presentationen av betänkandet så finns inga enskilda förslag som grundläggande förbättrar förutsättningarna för civilsamhällets organisationer i Sverige. Istället är det ett antal förslag som om de genomförs vart och ett, sammantaget kan förbättra förutsättningarna i märkbar utsträckning.

Om det hade funnits tid, utredningsresurser och politisk vilja att lägga förslag på alla områden där utredningen gör analyser och bedömningar så hade den sammanlagda effekten förstås varit avsevärt större. Men det är ett arbete som får tas vidare i de olika fora som kan vara relevanta; exempelvis sakråd, överenskommelserna, och nya utredningar.

Med vänlig hälsning

Göran Pettersson
Generalsekreterare
Forum – idéburna organisationer med social inriktning

Innehåll

1	<u>ALLMÄN KOMMENTAR</u>	3
1.1	MED SÄRARTEN SOM UTGÅNGSPUNKT	3
1.2	MÅNGA BEDÖMNINGAR, FÄRRE FÖRSLAG	3
1.3	ATT FÖRSTÅ SAMMANHANGEN	4
2	<u>KOMMENTARER OM DE ENSKILDA FÖRSLAGEN</u>	5
2.1	OFFENTLIG RAPPORTERING AV AKTIVITET	5
2.2	ÖVERENSKOMMELSEN OCH POLITIKEN	5
2.3	KOMPETENSHÖJNING AV MYNDIGHETER	6
2.4	SKOLANS ROLL	7
2.5	ORGANISATIONS BIDRAG	7
2.6	VÄGLEDNING OM SAMRÅD	7
2.7	BIDRAG TILL PARAPLYORGANISATIONER	8
2.8	LAG OM IDEELLA FÖRENINGAR	9
2.9	STATLIGA MYNDIGHETER OCH POLITIKEN FÖR DET CIVILA SAMHÄLLET	9
2.10	KONKURRENS OCH UPPHANDLING	10
2.11	LIVSMEDELSHANTERING	11
2.12	RESEGARANTILAGEN	11
2.13	SOCIALFÖRSÄKRINGEN	12
2.14	INTEGRATION OCH ETABLERING	12
2.15	FORTIFIKATIONSVERKET	13
2.16	KOMMUNALA BIDRAG	13
2.17	HANDLINGSPLANER I REGIONALA OCH LOKALA ÖVERENSKOMMELSER	13
2.18	KOMMUNAL HYRESSUBVENTIONERING TILL IDÉBURNA	14
2.19	KOMMUNAL BIDRAGSGIVNING	14
2.20	UPPHANDLING OCH RESERVERADE KONTRAKT	14
2.21	UPPHANDLING OCH VÄGLEDNING	16
2.22	FÖRBÄTTRING AV UPPHANDLINGSSTATISTIKEN	16
2.23	CIVILSAMHÄLLET BEHOV AV INFORMATION	16
2.24	ADMINISTRATIVT STÖD TILL CIVILSAMHÄLLET	17
2.25	KOMMUNAL ONE-STOP-POINT	18
3	<u>AVSLUTNING</u>	18

1 Allmän kommentar

Här försöker vi sammanfatta våra reflektioner utifrån hela betänkandet, dess direktiv och vår bild av läget på marken.

1.1 Med särarten som utgångspunkt

En grundläggande tankegång för dels överenskommelserna på nationell nivå (2008, 2010 och 2015) och för politikområdet "En politik för det civila samhället" är att civilsamhällets organisationer har en särart som är långsiktig, som också skapar ett egenvärde¹ som offentliga och kommersiella aktörer inte kan skapa. Detta egenvärde är notoriskt svårt att mäta på vetenskapliga grunder. I vissa sammanhang och verksamheter kan mätningar beskriva delar av det, men oftast klarar akademien och andra som försöker, inte av det. Det som två regeringar (Reinfeldt och Löfvén) via de nationella överenskommelserna och riksdagen via beslutet om politiken för det civila samhället har sagt, är att trots att denna särart och egenvärde är så svåra att mäta så finns de och ska vara viktiga utgångspunkter ändå. Det betyder förstås inte att försök att mäta och beskriva vilka värden som skapas inte görs. Det sker varje dag i rapporter, redovisningar, utvärderingar etc. Men det är ändå en central skillnad att bedriva utvecklingsarbete med eller utan särartstanken som bas. Utan särartstanken hade exempelvis hela avsnittet om idéburet offentligt partnerskap (IOP) i betänkandet varit omöjligt. Denna samverkansform bygger just på att det finns en särart hos idéburna aktörer. Därför är det tråkigt att behöva konstatera att betänkandet i sitt förslag om IOP inte tar särartstanken på tillräckligt allvar (se mer i avsnitt 2.20 i detta svar) även om det förslag som läggs har potential att skapa mer utrymme för IOP i praktiken.

1.2 Många bedömningar, färre förslag

Forum konstaterar att det blev många bedömningar (27 st), färre förslag (18 st) och ännu färre förslag till lagändringar (4 st). Det var kanske omöjligt att landa i något annat, med en utredning

¹ I en del sammanhang används begreppet mervärde för att uttrycka det värde som följer av att idéburna organisationer har en särart. Vi föredrar begreppet egenvärde. Mervärde har ett drag av marginalnytta i sig, dvs att idéburna organisationer ska skapa samma värde som andra aktörer och sedan ytterligare lite mer. Vi menar istället att det rimliga sättet att beskriva värdet som skapas i verksamheten är att det är invävt, från A till Ö, har en annan struktur eller valör. På samma sätt som en plastmatta och en vävd matta har olika strukturer olika sätt att reagera, har verksamhet i idéburna organisationer en annan struktur och ett annat sätt att reagera än hos andra. Det intressanta är inte att mäta om plastmattan eller den vävda mattan är lika långa, utan att uppfatta skillnaden mellan deras olika strukturer eller sätt att reagera.

med detta oerhört breda uppdrag med ganska begränsad utredningskapacitet och som inte var parlamentariskt förankrad.

Vi föreslog från starten att utredningen borde vara parlamentarisk och vi kvarstår i det. Självklart hade processen då tagit längre tid, varit mer komplex och innefattat mer av de partipolitiska ställningstaganden som finns i snart sagt alla politiska frågor. För att kunna få tillräcklig politisk tyngd för att hantera mer genomgripande förslag hade en parlamentarisk utredning varit nödvändig. Den parlamentariska utredningen verkar dock vara ett sätt att arbeta som regeringskansliet inte väljer särskilt ofta. Forum anser att kopplingen till riksdagens arbete borde vara en mer självklar sak för frågorna om civilsamhället.

Den tidigare statssekreteraren Christer Hallerby som var drivande i arbetet med att skapa den första nationella överenskommelsen, lyfte vid ett seminarium tanken att den typ av utredningsarbete som präglat civilsamhällesutredningen borde kunna genomföras inom ramen för överenskommelserna. Det vill säga att istället för att tillsätta traditionella utredningar för att lösa frågor så skulle överenskommelsen och till den näraliggande samverkans/samrådsorgan kunna vara arenan för att lösa en del av frågorna. Skulle en del av civilsamhällesutredningens frågor kunnat lösas i ett sådant system? Detta skulle i så fall kräva att överenskommelsens kansli tillfördes resurser för att kunna härbärgera utredningskapacitet för olika frågor (något som ändå är nödvändigt menar vi, se mer i avsnitt 2.1 och 2.9) och att de gavs möjlighet att få tillgång till att kunna samverka med sakområdesexperter i olika frågor. När en utredning av en fråga var gjord skulle dialog om resultatet kunna föras i lämpligt organ. Regeringen arbetar just nu med ett försök med sk sakråd, som bygger på överenskommelsernas sex principer och Europarådskoden för idéburna organisationers medverkan i beslutsprocessen. Tanken med dessa sakråd är att det ska kunna skapas sakfrågebaserade dialoggrupper som kan diskutera och förhoppningsvis lösa olika frågor. Men sakråden blir lätt för generella om det inte finns något bra och fokuserat underlag, menar Forum.

Vi vill här lyfta fram ett uppdrag där vi menar (2.24) att utredningen har misslyckats. Det gäller uppdraget om administrativt stöd. Detta är en central funktion som har kapacitet att förstärka många av de ambitioner som utredningen skriver om, tex när det gäller kompetensutveckling. Här har utredningen tyvärr landat i en bedömning och förslag som inte har några som helst förutsättningar att göra skillnad. Vår misstanke är att ett substantiellt förslag gällande detta uppdrag inte skulle bli budgetneutralt och att det är en viktig orsak till att det inte föreslås.

1.3 Att förstå sammanhangen

Forum anser att ett stort värde med arbetet i utredningen är att belysa sammanhang och indikera inriktningar på kommande förslag. Det är inte vanligt att en statlig utredning med så tydligt perspektiv av att främja civilsamhällesorganiseringen existerar. Men förutsättningarna för att behandla frågor som är av verklig tyngd för organisationerna fanns inte. Detta måste förmodligen göras i separata utredningar i olika frågor. När dessa tillsätts kan de inleda sitt arbete genom att läsa civilsamhällesutredningens betänkande för att få en överblick, förståelse för civilsamhällets särart och egenvärde och många bra resonemang i olika frågor.

2 Kommentarer om de enskilda förslagen

2.1 Offentlig rapportering av aktivitet

Bedömning: Det offentliga Sverige, på såväl statlig som regional och lokal nivå, bör aktivt fortsätta värna civilsamhällets självständighet i dess röstbärrroll. **Förslag:** Statliga myndigheter ska årligen rapportera de kontakter och samråd som myndigheten har haft med det civila samhället inom ramen för sitt uppdrag och när så har bedömts relevant. Regeringen ska årligen till riksdagen rapportera de kontakter och samråd som statliga myndigheter och Regeringskansliet har haft med det civila samhället.

Forums kommentar: Vi delar utredningens bedömning och tillstyrker detta förslag.

Det är av yttersta vikt att de huvudsakliga uppdrag som olika myndigheter arbetar utifrån relateras till politiken för det civila samhället, att ett tvärsektoriellt perspektiv läggs på det som olika myndigheter gör. Vi vill dock poängtera vikten av att det tydliggörs till vem rapporterna ska sändas. Om de bara är en del av den vanliga rapporteringen som alla myndigheter lämnar varje år så är risken för att de faller i glömska stor. Vi menar att dessa avsnitt i myndigheternas årliga rapportering ska tillsändas den sociala överenskommelsens kansli. På det sättet samlas de och kan analyseras i ett sammanhang där det finns långsiktigt intresse av lärande och utveckling. Denna procedur kan med fördel samordnas med den del av förslaget som handlar om att regeringen till riksdagen ska rapportera om kontakter och samråd. Med utgångspunkt i Europarådets kod för deltagande i politiskt beslutsfattande kan det löpande kontaktarbetet analyseras och utvecklas.

2.2 Överenskommelsen och politiken

Bedömning: Den politiska ledningen bör delta inom ramen för befintlig struktur för dialog med det civila samhället på nationell nivå. Fortlöpande uppföljning av de åtgärder som parterna gör i samband med dialogen bör fortsatt säkerställas. Överenskommelseprocesser och andra modeller för strukturerade samtal bör användas för samverkan med det civila samhällets organisationer lokalt och regionalt. I de pågående eller planerade dialog- och överenskommelse- processerna bör kommuner och landsting också överväga att bjuda in nätverk och andra delar av civilsamhället som inte har en formaliserad juridisk form.

Forums kommentar: Vi delar utredningens bedömning.

Samma förslag har i grunden funnits med sedan några år från de organisationer som arbetar med uppföljningen av den sociala överenskommelsen. Utan den politiska nivån med i samtalen blir det för mycket förvaltning och för lite förnyelse i överenskommelsearbetet. Vi vill dock säga att vi saknar konkreta förslag från utredningen här. Som en följd av den rapportering som föreslås ovan, kan ett

intressant material skapas som kan ligga till grund för en årlig hearing i riksdagen som det vore naturligt att Kulturutskottet arrangerade. Där skulle olika teman som varit aktuella det gångna året kunna vara föremål för diskussion. Exempelvis har vi de senaste åren haft flera stora samhällskriser där samverkansfrågor mellan myndigheter, kommuner och civilsamhällets organisationer genererat intressanta erfarenheter som skulle kunna leda till utveckling av nationell/regional och lokal handlingsberedskap; branden i Västmanland 2014 och mottagandet av flyktingar under hösten 2015 är två exempel. Vi skulle därför vilja föreslå att det tas ett initiativ till denna typ av årlig hearing.

I samband med detta vill vi också föreslå två förändringar: Det ena förslaget är att initiativ nu tas till att bredda den sociala överenskommelsens ramar till att omfatta samma område som politiken för det civila samhället. Då skulle kopplingen mellan regional/lokal och nationell nivå underlättas avsevärt eftersom de regionala/lokala överenskommelserna redan idag saknar avgränsning. Det andra förslaget är att det partsgemensamma forumet (PGF) som samverkansform övervägs. Om tillräcklig kraft och engagemang ska kunna skapas, finns det inte utrymme för flera arenor med snarlika uppdrag. Vi menar att överenskommelserna, med sin partssammansättning som grund, är en bättre form än PGF där det är en myndighet som i slutändan avgör vilka organisationer som får sitta med.

2.3 Kompetenshöjning av myndigheter

Bedömning: Organisationernas roll i demokratin bör värnas när nya sätt att löpande samla in medborgarnas synpunkter och åsikter används. Sammanställning av bedömningar och förslag, SOU 2016:13

Förslag: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor får i uppdrag att arbeta med kompetenshöjande insatser gentemot statliga myndigheter, kommuner och landsting i frågor som rör civilsamhället. Uppdraget ska genomföras i samråd med relevanta aktörer, såsom Sveriges Kommuner och Landsting, högskolesektorn och civilsamhällets organisationer.

Forums kommentar: Forum delar denna bedömning och tillstyrker detta förslag.

Men vi menar att det bara är ett första steg. Om myndigheter ska kunna få en kunskapshöjning som når tillräckligt många i myndigheterna runt om i landet och som blir varaktig så krävs en bredare ansats än att MUCF ska vara primus motor i systemet. Fler aktörer måste ges en roll och få finansiering för att detta ska ske. Det är alltså bra att det står att MUCF ska samråda med andra aktörer. Men det måste till uppdrag, tex till länsstyrelser, men också till sakansvariga myndigheter via regleringsbrev, för att MUCF ska ha möjlighet att få genomslag i frågan. Vi anser att det finns en nyckelaktör i detta sammanhang och det är de regionala överenskommelserna. De bör få möjligheter att ingå idéburna offentliga partnerskap med exempelvis länsstyrelser om samverkan kring kunskapshöjning av andra myndigheter. Den regionala nivån anser vi är naturlig för utbildning av detta slag. Det är här relativt enkelt att arrangera lärande mellan olika organisationer, olika myndigheter som håller hög kvalitet och som tillräckligt många kan ta del av utan alltför stora kostnader varken i tid eller pengar.

2.4 Skolans roll

Bedömning: Skolan bör få en tydligare roll i att öka ungas kunskap om civilsamhället i stort och möjliggöra ingångar till föreningslivet. Civilsamhällets och föreningslivets roll i demokratin bör omfattas av ett nationellt skolutvecklingsprogram med inriktning på värdegrunds- och medborgarskapsfrågor.

Forums kommentar: Vi delar denna bedömning. Det är olyckligt att det inte lagts ett konkret förslag som bygger på bedömningen om ett nationellt skolutvecklingsprogram. Forum föreslår att ett sakråd bildas med syfte att ta fram underlag för hur ett dylikt skolutvecklingsprogram borde vara utformat, på vilket sätt olika aktörer kan vara en del av arbetet, på vilket sätt detta skolprogram kan bli inskrivet i relevanta regleringsdokument för relevanta myndigheter nationellt, regionalt och lokalt.

2.5 Organisationsbidrag

Bedömning: Organisationsbidrag bör fortsatt vara ett prioriterat sätt för offentliga aktörer på nationell, regional och lokal nivå att ge ekonomiska förutsättningar för civilsamhällets röstbärande roll, och därmed också dess roll i demokratin.

Forums kommentar: Utredaren ger uttryck för en bra insikt om behovet av grundläggande och långsiktigt stöd ibland annat förordet. Men det finns där också en skrivning om att organisationsbidraget kan ges i form av upphandling/valfrihetssystem eller IOP. Det är en sammanblandning av stödformer som inte skapar bra förutsättningar för ett stärkt civilsamhälle. I utredningen "Rörelser i tiden" som låg till grund för propositionen om det civila samhället gjordes tydligt att den uppdelning av bidragsslag som Statskontoret använt sig av redan tidigare; organisationsbidrag, verksamhetsbidrag, projektbidrag, lokalsubventioner är grundläggande. Forum anser att denna uppdelning i bidragsformer och den politiska signal som ligger fastlagd i propositionen om en politik för det civila samhället är den rimliga grunden att utgå ifrån. Dock behöver en ny uppföljning genomdrivas där det blir möjligt att följa upp de olika bidragsslagen separat. Det är frånvaron av detta som gör otydligheten om organisationsbidragets roll till ett problem. Civilsamhällesutredningen hade inte i uppdrag att komma med förslag om bidragssystemen. Nu har en ny utredning med fokus på bidragsgivning tillsatts och dess utgångspunkter borde vara dels den bedömning som civilsamhällesutredningen beskrivit ovan men också den som finns i politiken för det civila samhället.

2.6 Vägledning om samråd

Bedömning: Statliga myndigheter, kommuner och landsting bör använda och utveckla metoder och vägledande dokument för samråd med civilsamhället. **Förslag:** Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) får i uppdrag att utreda vad som hindrar underrepresenterade gruppernas deltagande i det civila samhällets organisationer. MUCF får vidare i uppdrag att i nära samverkan med civilsamhällets organisationer arrangera regelbundet återkommande konferenser om mångfaldsfrågor i syfte att sprida kunskap och erfarenheter. MUCF får också i uppdrag att fördela

bidrag till satsningar inom det civila samhällets organisationer för att undanröja interna hinder för ökad mångfald.

Forums kommentar: Forum delar utredningens bedömningar och tillstyrker förslaget men anser att det är otillräckligt.

Forum försöker vara aktivt i många sammanhang för att stimulera till användning av just de verktyg som utredningen lyfter fram. Dock kan vi konstatera att det krävs väsentligt mer för att ta tydliga steg. Konferenser är bra men de leder sällan till de konkreta förändringarna. För att åstadkomma dem behövs bredare kunskapshöjning hos både offentliga och idéburna aktörer och detta kan enbart åstadkommas med kvalitativa utbildningar som genomförs regionalt. På det sättet kommer organiseringen och genomförandet av utbildningarna tillräckligt nära aktörerna på lokalplanet för att kunna göra varaktig skillnad. Här bör staten ta ett ansvar att finansiera regionala överenskommelsers utbildningsavdelningar så att de kan genomföra dessa utbildningar löpande. Därför menar vi att förslaget att ge MUCF ensamt detta kunskapshöjande uppdrag inte är tillräckligt (se mer i 2.7).

2.7 Bidrag till paraplyorganisationer

Utredningen konstaterar att civilsamhällets egna stödstrukturer, såsom paraplyorganisationer, studieförbund och samlingslokaler, har många funktioner. Genom t.ex. paraplyorganisationerna kan även små organisationer göra sig hörda, och de står ofta för såväl kompetensutveckling som erfarenhetsspridning. Att från det offentliga sida, dvs. stat, kommun och landsting, ge stöd till paraplyorganisationer kan ge stora mervärden, t.ex. genom att det offentliga får en part att samtala med. Utredningen konstaterar att de statliga bidragen till paraplyorganisationer på nationell nivå ser mycket olika ut. Vissa bidrag är förordningsstyrda medan andra organisationer är beroende av årliga regeringsbeslut. Nivåerna varierar också beroende på målgrupp och verksamhetsområde. Även på regional och lokal nivå är skillnaderna stora. Det kan finnas argument för att se över bidragen, men ett sådant förslag ligger utanför utredningens uppdrag.

Bedömning: Bidragsgivarna bör vid bestämmande av villkor för bidrag till paraplyorganisationer på nationell, regional och lokal nivå överväga om krav ska ställas på att organisationerna erbjuder stöd till nybildade organisationer som vill bli medlemmar.

Förslag: En statlig delegation tillsätts med uppdrag att i nära samverkan med civilsamhällets organisationer och berörda kommuner etablera långsiktiga lokala plattformar för det civila samhället i socioekonomiskt utsatta bostadsområden.

Forums kommentar: Forum anser att analysen och bedömningen här är otillräcklig.

Utredningen hade ett uppdrag som var att "Undersöka behovet av ett samlat administrativt stöd till det civila samhällets organisationer" men samtidigt låg det inte i utredningens uppdrag att lägga förslag om statsbidrag. Detta är, menar Forum, en kombination av förutsättningar i direktiven som är omöjliga att förena. Ett administrativt stöd handlar om det som paraplyorganisationer av olika slag samt arbetsgivarorganisationer gör eller har ambitioner att göra. Denna typ av organisationer, framförallt paraplyorganisationer, är mycket svåra, för att inte säga omöjliga, att finansiera utan ett

långsiktigt grundstöd från staten. De paraplyorganisationer som har någon storlek att tala om, har långsiktigt statligt stöd. Forum anser att de paraplyorganisationer som finns gör viktiga saker men det finns ingen aktör som på allvar kan stödja den regionala och inte minst den lokala gemensamma processen kring det civila samhällets organisationer.

I oerhört många sammanhang konstateras nu, efter höstens erfarenheter av flyktingmottagandet och etableringsfasen av nyanlända, att civilsamhällets organisationer är avgörande. Samtidigt råder mycket starka stuprörsstrukturer i många offentliga system som gör att de tvärssektoriella kraftsamlingar som skulle behövas, inte blir av. Man skapar ESF- eller andra typer av projekt med detta syfte men de blir inte tillräckligt kraftfulla eller långsiktiga och lyckas aldrig på allvar påverka.

Förslaget om en statlig delegation ser vi som utredningens försök att utifrån sina oförenliga direktiv, hitta en väg framåt i denna del. Det är bra att det fokuseras på det utanförskap som präglar dessa områden. Men för att det ska bli kraft på allvar i det som utredningen skriver om här, behöver dock staten kroka arm med regionala och lokala nivåer. Dessa tre nivåer skulle behöva hitta ett system där de tar sina delar av ansvaret för finansiering och stöd. Det är bara då som en verkligt kraftfull och långsiktigt hållbar miljö kan skapas där befintliga och nytillkommande organisationer på olika områden, kan spela verkligt konstruktiva roller.

Forum föreslår här att kulturutskottet, som har det centrala ansvaret i riksdagen för politiken för det civila samhället, arrangerar en partnerskapsbörns där alla nödvändiga aktörer bjuds in för att åstadkomma det gemensamma statliga, regionala och lokala ansvarstagande som behövs för att skapa en stödstruktur för det civila samhällets organisationer. Detta kan vara steget som gör att alla de miljarder som det offentliga redan idag investerar i civilsamhällets organisationer får större utväxling.

2.8 Lag om ideella föreningar

Bedömning: Det bör inte införas en lag om ideella föreningar och för närvarande inte heller en lagreglerad frivillig registrering av ideella föreningar.

Forums kommentar: Forum delar utredningens bedömning.

Viktigt att detta inte tillkommer sas bakvägen genom förslag som läggs av andra utredningar, tex utredningen om Penningtvätt. Civilsamhälletsutredningen har troligen den bredaste kontaktytan mot det civila samhället som någon offentlig utredning haft och frågan om att inte lagstifta om den juridiska associationsformen ideell förening har ett mycket brett stöd.

2.9 Statliga myndigheter och politiken för det civila samhället

Bedömning: Statliga myndigheter bör inom sina respektive verksamheter bidra till att politiken för det civila samhället genomförs. Det bör i samband med arbetet med myndighetsstyrningen övervägas om ett förtydligande av att myndigheten ska samarbeta med det civila samhällets organisationer ska föras in i instruktionen för enskilda myndigheter. I de regelbundna kontakterna

mellan regeringen och myndigheterna bör frågan om myndighetens samverkan med det civila samhället diskuteras.

Förslag: Ett tillägg görs i bestämmelsen i myndighetsförordningen om myndigheters skyldighet att samarbeta med myndigheter och andra så att det anges att samarbetet med andra även ska omfatta det civila samhällets organisationer när det är relevant. Sammanställning av bedömningar och förslag, SOU 2016:13 för genomförandet av myndighetens uppdrag. Vid varje rekrytering av en myndighetschef ska ansvarigt departement överväga om kunskap om och erfarenhet från det civila samhället ska ingå i den kravprofil som upprättas, antingen som ett krav eller som en merit.

Förslag: Det införs ett krav i kommittéförordningen på att om förslagen i ett betänkande har betydelse för villkoren för det civila samhällets organisationer ska konsekvenserna i det avseendet redovisas i betänkandet. Det införs också ett krav i förordningen om konsekvensutredning vid regelgivning om att förvaltningsmyndigheter i samband med regelgivning som kan påverka organisationer inom det civila samhället ska göra en konsekvensutredning avseende vilka effekter som ett genomförande av de nya eller ändrade reglerna får för dessa organisationer.

Förslag: En översyn ska göras av kriterierna för stöd ur Allmänna arvsfonden enligt lagen om Allmänna arvsfonden, i syfte att möjliggöra långsiktigt stöd.

Bedömning: Civilsamhällets organisationer bör inkluderas som målgrupp i relevanta myndigheters förenklingsarbete.

Förslag: Tillväxtverket får i uppdrag att i sin årliga uppföljning av vissa myndigheters förenklingsarbete också, i relevanta fall, efterfråga åtgärder avsedda att förenkla för civilsamhällets organisationer.

Forums kommentar: I kombination om med förslaget (2.1) att myndigheter ska rapportera om sina kontakter med det civila samhället och att det finns en tydlig mottagare av detta, dvs överenskommelsens kansli, som gör analyser av vad myndigheterna rapporterar, är förslaget att myndigheterna ska samarbeta med det civila samhället en bra grund för utveckling. Dock anser vi att det måste skapas en löpande samlad uppföljning baserat på myndigheternas rapporter, överenskommelsens analys av dem. Vi anser att riksdagen är rätt aktör att vara värd för en sådan uppföljning där lärande och utveckling kan komma till stånd.

Arbetet kring regelförenkling är viktigt och förslaget att lägga till en bestämmelse i myndighetsförordningen som omfattar civila samhällets organisationer är bra. Det har varit diskussion om överenskommelsen skulle kunna bli en arena för denna typ av samverkan.

Förslaget om Allmänna arvsfonden har vårt stöd. Vi har skrivit ett underlag för fortsatt diskussion i den frågan som vi har delat med utredningen.

2.10 Konkurrens och upphandling

Bedömning: Möjligheterna att utveckla den nationella konkurrensrättsliga lagstiftningen i förhållande till det civila samhällets organisationer styrs av EU-rätten. Det finns dock utrymme att vid tillämpningen av gällande reglering ta hänsyn till organisationernas särart. Regeringen bör verka

för ett klargörande av det EUrättsliga läget i frågan om idrottens ideella verksamhet i Sverige strider mot EU:s konkurrensregler. Skulle ett sådant klarläggande innebära att så är fallet bör regeringen verka för att en förändring kommer till stånd som säkerställer idrottens särart ur ett konkurrensrättsligt perspektiv. Det finns även konkurrensrättsliga frågeställningar på nationell nivå som regeringen i sitt fortsatta arbete bör se över. Regeringen bör på det sätt regeringen anser lämpligt genomföra ett översynsarbete avseende konkurrensrättens tillämpning på idrotten. **Förslag:** Konsumentverket får i uppdrag att avseende ideella föreningars verksamhet utarbeta en exempelsamling över vad som är respektive inte är näringsverksamhet enligt konsumentlagstiftningen. Arbetet ska bedrivas i samverkan med civilsamhällets organisationer i syfte att utforma exempelsamlingen utifrån de behov av tydliggöranden som organisationerna ser. **Förslag:** Livsmedelsverket får i uppdrag att ge ytterligare väg- ledning till kommunerna när det gäller att göra bedömningen av vilka verksamheter inom det civila samhället som utgör livsmedelsföretag och ge tydlig information om detta till civilsamhällets organisationer. Sammanställning av bedömningar och förslag, SOU 2016:13

Forums kommentar: Vi delar bedömningen och tillstyrker förslagen.

Som vi har skrivit på andra ställen här, är det bra att utredningen utifrån särartsutgångspunkten har identifierat många myndigheter som behöver arbeta med att skapa ett tydligare underlag i sina ansvarsområden. Den fråga om idrottens och för övrigt andra idéburna organisationers ställning som något annat än näringsliv, som var en del av upprinnelsen till utredningen, får här ett antal relativt konkreta utlopp. Det gäller nu i den uppföljning som alltid är nödvändig, och där utredningen föreslagit att myndigheterna årligen ska rapportera, att dessa konkreta förslag blir verklighet.

2.11 Livsmedelshantering

Bedömning: Regeringen bör verka för att det i EU-lagstiftningen ges möjlighet att undanta det civila samhällets organisationer från registreringskrav i fråga om livsmedelshantering om kravet riskerar att få till följd ett i förhållande till riskerna i verksamheten oproportionerligt regelverk för organisationerna.

Forums kommentar: Vi stödjer bedömningen från utredningen.

Vårt intresse är förstas inte att utsätta människor för onödiga risker i livsmedelshantering. Däremot måste regeltillämpningen vara sådan att idéburna organisationer kan fortsätta sin verksamhet utan ökande kostnader och tidsåtgång. Det går att lösa genom bra samverkan.

2.12 Resegarantilagen

Bedömning: Frågan om ideella föreningars skyldighet att i vissa fall ställa säkerhet enligt resegarantilagen vid anordnande av resor för de egna medlemmarna bör behandlas inom ramen för pågående utredning om införandet av paketresedirektivet och översyn av resegarantilagen, och konsekvenserna för det civila samhällets organisationer av förändringar som föreslås bör noggrant analyseras av den utredningen. Resegarantilagen bör utformas så att kraven inte leder till onödiga

merkostnader och administration för föreningar som ordnar verksamhet i form av resor för sina medlemmar.

Forums kommentar: Forum delar utredningens bedömning.

Det finns nu ett domslut som klargör att det är skillnad på turism och medlemsbaserade resor. Detta är förhoppningsvis ett uttryck för att myndighetssverige är på väg bort från villfarelsen att idéburna organisationer och näringslivsorganisationer är samma sak. Dock är det viktigt att vi själva är med och tar ett ansvar för dels att hålla levande dialogen internt om vad det är som utgör vår särart. Vi har som sektor mer och mer börjat använda näringsdrift som ett verktyg för att nå våra mål. Det är en delförklaring till att det sker sammanblandning. Vi måste vara tydliga med våra former men framförallt med våra syften i det vi gör. Vi driver inte företag med huvudsyftet att göra vinst som utdelas till aktieägare. Vi driver företag för att åstadkomma social förändring och vi återinvesterar allt eller lejonparten av våra överskott i verksamheterna.

2.13 Socialförsäkringen

Bedömning: Det utrymme som socialförsäkringsbalken ger för personer med sjukersättning, aktivitetsersättning eller sjukpenning att delta i en ideell verksamhet, utan att rätten till ersättning påverkas, bör tas tillvara. Kunskapen om regelverket bör också förstärkas hos Försäkringskassan.

Forums kommentar: Vi delar bedömningen.

Men vi kan samtidigt konstatera att trots att detta har varit det officiella budskapet genom många år, har praxis runt om i landet varierat. Detta har lett till upprepade frågor till ansvarigt statsråd som svarat i stort sett samma sak i riksdagen. Vi menar att den officiella hållningen att det av demokrati och rättighetsskäl ska finnas ett utrymme för att ta del i ideell verksamhet för personer med sjukersättning, aktivitetsersättning eller sjukpenning, måste bli tydligare för många aktörer. Även denna fråga borde vara en del av den löpande kompetensförstärkning som behöver finnas, kanske med regional organisering (se mer i avsnitt 2.3).

2.14 Integration och etablering

Bedömning: Regeringen bör överväga åtgärder som underlättar för det civila samhällets organisationer att långsiktigt bidra till verksamheter som gör tiden i väntan på beslut om uppehållstillstånd meningsfull och förbättrar möjligheten till en snabbare etablering i samhället, t.ex. svenskundervisning och sociala mötesplatser. **Förslag:** Det ska utredas om det bör införas en författningsreglerad definition av arbetsintegrerade sociala företag. **Förslag:** En översyn ska ske av bestämmelsen om upplåtelse i förordningen om förvaltning av statliga fastigheter, m.m. i syfte att införa ett undantag i bestämmelsen som möjliggör att avgift inte tas ut för korttidsupplåtelser av allmännyttiga, ideella organisationer.

Forums kommentar: Vi delar utredningens bedömning.

En författningsreglering av arbetsintegrerade sociala företag kan vara nödvändig för att långsiktigt tydliggöra vad detta viktiga samhällsfenomen är. Men detta kan långt ifrån vara det enda som görs för att stödja snabbare etablering av nyanlända.

2.15 Fortifikationsverket

Bedömning: Fortifikationsverket bör se över och förtydliga sin information på webbplatsen bl.a. med avseende på civilsamhällets verksamhet.

Forums kommentar: Forum delar utredningens bedömning.

Vi har inte haft upp denna fråga och kan därför inte lämna ytterligare kommentarer i just denna fråga. Däremot är det för oss en tydlig indikation på att civilsamhällesfrågor gäller i stort sett alla myndighetsområden och att behovet av att tydliggöra och stärka den tvärsektoriella signalen utifrån politiken för det civila samhället och överenskommelserna blir allt tydligare. Och för oss är detta främst en hur-fråga. Vi har på andra platser i detta svar indikerat hur vi ser att det skulle kunna ske.

2.16 Kommunala bidrag

Bedömning: Det bör övervägas vilka förenklingar som är möjliga att göra av rutiner och krav i samband med ansökningar om och redovisning av kommunala bidrag.

Forums kommentar: Vi delar utredningens bedömning.

Vi anser att det viktigaste som kan göras i denna fråga är att skapa system för lärande mellan kommunerna och idéburna organisationer. När en kommun ser över sina bidragssystem, och det sker hela tiden, är det viktigt att det finns en dialog med de i kommunen aktiva organisationerna om syftet med kommunens bidragsgivning, men också syftet med de regler för ansökningsförfaranden som används. Varför behöver kommunen den ena eller andra uppgiften? Precis som utredningen konstaterar kan en överenskommelse i en kommun eller liknande arena för dialog vara en mycket viktig del av att kunna föra samtal också om de könsliga bidragsfrågorna. När dialogen är över är det förstås kommunen som myndighet som fattar besluten om systemets utformning. Men dialogen före detta är helt central.

2.17 Handlingsplaner i regionala och lokala överenskommelser

Bedömning: De lokala och regionala parterna i dialoger, överenskommelser och liknande samarbetsmodeller bör överväga att omsätta de långsiktiga målsättningarna i gemensam planering, t.ex. genom handlings- och uppdragsplaner. Sammanställning av bedömningar och förslag, SOU 2016:13

Forums kommentar: Forum delar utredningens bedömning.

Vi kan dock konstatera att förmågan hos lokala organisationer att samla sig till denna typ av gemensam aktivitet ofta är bristfällig. Organisationerna är fullt upptagna med sina egna verksamheter. Förekomsten av en bra stödstruktur lokalt och regionalt är avgörande för om dessa av utredningen efterlysta handlingsplanerna kommer till stånd eller ej. Det betyder att frågan om stödstruktur som utredningens hade ett uppdrag om blir ännu viktigare. Och det förslag som utredningen lägger är tyvärr helt otillräckligt. (se 2.24)

2.18 Kommunal hyressubventionering till idéburna

Bedömning: Kommunerna bör stödja civilsamhällets verksamhet genom att utnyttja befintligt utrymme i regelverket att subventionera lokalhyra. Kommunerna bör också stödja civilsamhällets verksamhet genom att beakta civilsamhällets lokalbehov i arbetet med samhällsplanering.

Forums kommentar: Forum delar utredningens bedömning.

Inte minst den senare delen är av stort värde och förutsätter en god samverkan och dialog mellan del av den offentliga verksamheten som kanske inte alltid har för vana att samverka med civilsamhället. Det är förmodligen värt att fundera över hur denna samverkan skulle kunna göras som en del av kommunernas one-stop-point (2.25).

2.19 Kommunal bidragsgivning

Bedömning: Kommuner och landsting bör utforma sin bidragsgivning till civilsamhället på ett sätt som utnyttjar de möjligheter som finns. Eventuella förändringar i bidragssystemen bör föregås av en analys av det lokala och regionala civilsamhällets behov i relation till kommunens önskemål om inriktning på samarbetet. Några utgångspunkter i analysen bör vara behovet av finansiering för verksamheter som går över flera delar av den kommunala organisationen, möjligheterna att tillmötesgå civilsamhällets önskemål om bättre planeringsförutsättningar samt behovet av ett tillfälligt stöd för nya organisationer. **Förslag:** Upphandling av sociala tjänster eller andra särskilda tjänster vars värde understiger tillämpligt tröskelvärde och som inte har ett gränsöverskridande intresse ska inte omfattas av den nya lagen om offentlig upphandling. LOU-direktivets möjlighet till reserverade kontrakt för vissa tjänster i offentliga upphandlingar införs i svensk lagstiftning.

Forums kommentar: Vi delar utredningens bedömning. I övrigt se svar i avsnitt 2.16.

2.20 Upphandling och reserverade kontrakt

Förslag: Upphandling av sociala tjänster eller andra särskilda tjänster vars värde understiger tillämpligt tröskelvärde och som inte har ett gränsöverskridande intresse ska inte omfattas av den nya lagen om offentlig upphandling. LOU-direktivets möjlighet till reserverade kontrakt för vissa tjänster i offentliga upphandlingar införs i svensk lagstiftning.

Bedömning: Det bör övervägas att utforma ett regelverk som ger möjlighet att reservera valfrihetssystem för civilsamhällets organisationer. **Förslag:** Upphandlingsmyndigheten får i uppdrag att inom ramen för framtagandet av upphandlingskriterier särskilt beakta de mervärden som civilsamhällets organisationer erbjuder. Upphandlingsmyndigheten får också i uppdrag att bjuda in relevanta organisationer från det civila samhället att delta i arbetet med att utveckla kriterier till upphandlande myndigheter inom olika verksamhetsområden, där civilsamhällets organisationer erbjuder tjänster.

Forums kommentar: Vi anser att det är oerhört positivt att Civilsamhällesutredningen har lagt energi på att ganska omfattande beskriva vad idéburet offentligt partnerskap är samt att man valt att lägga ett lagförslag som ska göra det möjligt att undanta tjänster vars värde understiger tröskelvärdet på 750 000 Euro samt inte bedöms vara av gränsöverskridande intresse, från lagen om offentlig

upphandling. Det kan som utredningen skriver ge ökade möjligheter för offentliga aktörer och idéburna organisationer att ingå IOP. Dock är det nödvändigt att poängtera att detta undantag har begränsningar. Det är inte så att en kommun kan ingå ett obegränsat antal IOP med idéburna organisationer under samma år. Det måste göras en bedömning av vad syftet med varje enskilt IOP är. Om kommunen har slutit ett IOP med syfte A måste nästa IOP som också har syfte A räknas samman. Och kommunen får inte utforma ett IOP på ett sätt som delar upp samarbetena för att komma under tröskelvärdena². Detta gör att det troligtvis är mer begränsade möjligheter till IOP utifrån förslaget från Civilsamhällsutredningen än vad som framgår vid en snabb läsning. Därför delar vi den förhoppning som civilsamhällsutredningen ställer till Valfärdsutredningens kommande skrivningar³.

Vi skrev i inledning av detta svar att vi tycker att det är tråkigt att Civilsamhällsutredningen inte föreslår förändringar som utgår från att idéburet offentligt partnerskap är något väsensskilt från upphandling. Detta trots att beskrivningen av IOP stämmer väl med vår syn: "Syftet är att utveckla nya lösningar och samarbetsformer kring åtgärder mot sociala problem och utmaningar." (Betänkandet, s 398) Istället tar förslaget utgångspunkt från upphandlingslagstiftningen och därmed blir IOP ett slags spin-off från upphandling. Det blir i likhet med den ofta använda definitionen av civilsamhället, NGO dvs Non-governmental-organisation, en negativ definition. Exempelvis är numera en vanligt förekommande beskrivning eller definition från kommuner är att IOP: "är tänkt för utförandet av tjänster som varken lämpar sig för föreningsbidrag eller upphandling." För att ta steget från en negativ definition till en positiv sådan så kanske lagstiftning som skapar en självständig grund behövs. Vi har tagit några steg, på samma sätt som med begreppet idéburna organisationer som numera används ganska ofta istället för icke-vinst-utdelande, i och med att vi givit denna samarbetsrelation ett namn. IOP är ett *partnerskap* dvs en i så hög utsträckning som möjligt ömsesidig relation mellan *idéburna organisationer* och *offentliga organisationer*.

I vårt ursprungliga dokument från 2010 beskrev vi, som vi såg det, det utrymme som finns och hoppades därmed att det skulle finnas aktörer som ville pröva. De som nu gjort det är med sina pusselbitar med om att skapa vad IOP är. Frågan vi ställer oss nu är om Valfärdsutredningen kommer att lyckas skapa en juridisk ram som låter IOP stå på egna ben, eller om det ytterligare en tid kommer att vara som spin-off eller mellanting mellan upphandling och vanliga föreningsbidrag som IOP utvecklas?

Vi tror att det finns ett stort värde i att fullt ut förverkliga möjligheten till reserverade kontrakt i Sverige.

² Se mer i Forums och Front advokaters rapport "Idéburet offentligt partnerskap – vilket utrymme erbjuder EU-rätten?", s. 31-33.

³ Ur betänkandet, s 39: "Frågan om hur IOP-formen kan användas och utvecklas kommer att analyseras ytterligare inom ramen för Valfärdsutredningens (Fi 2015:02) uppdrag."

2.21 Upphandling och vägledning

Bedömning: Utredningen bedömer inte att det finns ett tillräckligt stort behov av en specifik vägledning till civilsamhällets organisationer. I stället bör befintlig vägledning till leverantörer i högre grad anpassas utifrån de behov som civilsamhällets organisationer har. Denna vägledning bör spridas och göras känd för det civila samhällets organisationer, liksom den rådgivning som erbjuds leverantörer. **Förslag:** Upphandlingsmyndigheten får i uppdrag att utarbeta en vägledning till upphandlande myndigheter för att underlätta för civilsamhällets organisationer att delta i offentlig upphandling. Upphandlingsmyndigheten får även i uppdrag att organisera återkommande utbildningstillfällen och nätverksträffar för beställare, upphandlare och företrädare för civilsamhällets organisationer.

Forums kommentar: Vi delar **inte** bedömningen som utredningen gör här.

Inom ramen för vårt ESF-projekt PIACS finns Upphandlingsmyndigheten med och i den utvecklingsgruppen handlar arbetet om att tillgängliggöra och kompetensutveckla kring offentlig upphandling, sociala kriterier och liknande frågor. Vi konstaterar i det arbetet att behovet av specifik information och vägledning till idéburna organisationer är stort. Vi hoppas att arbetet i ESF-projekten på detta område kommer att skapa underlag för nya förslag till hur upphandlingen kan anpassas för att fungera också för idéburna organisationer.

2.22 Förbättring av upphandlingsstatistiken

Bedömning: Att tydliggöra civilsamhällets deltagande i offentliga upphandlingar och andel av upphandlade kontrakt i den generella upphandlingsstatistiken är enligt utredningen ett sätt att belysa och uppmärksamma civilsamhället som utförare av offentligt finansierade tjänster. **Förslag:** Den nationella upphandlingsstatistiken ska kompletteras med uppgifter om civilsamhällets deltagande i offentlig upphandling. Konkurrensverket får i uppdrag att redovisa uppgifter om civilsamhället i upphandlingsstatistiken.

Forums kommentar: Vi delar utredningens bedömning och förslag.

I arbetet med SCBs förstärkta statistikuppdrag har vi genom åren kunnat konstatera att det är förenat med ganska stora problem att bryta ut uppgifter som på ett rimligt sätt beskriver omfattning och inriktning på vad civilsamhällets organisationer (vilket är den rampopulation som SCB använder) bidrar med till samhället. Också när det gäller just uppgifter som beskriver upphandling har det visat sig vara svårt. Därför är det bra att betänkanudet föreslår att KKV ska redovisa uppgifter om civilsamhällets deltagande samt att utredningen förutsätter att SCB, KKV och UHM ska samverka för att lösa uppgiften. Vi hoppas att den hänvisning som görs till förvaltningslagens krav om att myndigheter ska samverka räcker.

2.23 Civilsamhällets behov av information

Bedömning: Civilsamhällets behov av information och stöd bör mötas i syfte att underlätta för civilsamhällets organisationer att bedriva sin kärnverksamhet.

Bedömning: Information och stöd på nationell, regional och lokal nivå som vänder sig till civilsamhället bör vara enkel att finna och lätt att känna igen sig i. **Förslag:** Relevanta statliga myndigheter får i uppdrag att tydliggöra och anpassa informationen och stödet för att möta civilsamhällets behov. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) får i uppdrag att inom ramen för arbetet i MUCF:s myndighets- nätverk och tillsammans med deltagande myndigheter utveckla och samordna strukturen på den information som statliga myndigheter erbjuder civilsamhället på sina webbplatser.

Forums kommentar: Forum delar bedömningen men den är ofullständig.

Det är oftast inte bristen på information som är problemet, även om det förstås också förekommer, utan att relevanta parter inte hittar den. Men, med risk för att bli tjatiga, så är det inte samordnande webbplatser själva som löser problemet. Bra informationsstruktur är förstås en hjälp. Men detta i kombination med den typ av stödstrukturer som vi har pekat på (se avsnitt 2.7 och 2.24) där också regionala och lokala samordnande aktörer kan vara proaktiva, påminna, bjuda till möten, etc, är centrala för att den information som finns hittas av rätt parter i rätt tid men inte bara det utan också att den ofta sammanhangsberoende informationen kan tolkas så att den blir begriplig för fler.

2.24 Administrativt stöd till civilsamhället

Bedömning: Det administrativa stödet bör inriktas på information och stöd som civilsamhällets organisationer behöver i olika skeden när en organisation vill utveckla själva organisationen eller inriktningen på den egna verksamheten. **Förslag:** Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor får i uppdrag att, tillsammans med företrädare för myndigheter, Sveriges Kommuner och Landsting och civilsamhället, ta fram en webbaserad guide av typen "vanliga frågor" med utgångs- punkt i avgörande skeden. Guiden ska också ge information om olika finansieringsformer, däribland EU-fonder.

Forums kommentar: Forum delar **inte** bedömningen som utredningen gör i denna fråga och vi anser att förslagen som läggs är helt otillräckliga.

Erfarenheten från exempelvis Skåne där idéburna organisationer och Regionen har utvecklat början på en stödstruktur, inom ramen för en regional överenskommelse, visar att behoven inte alls har den karaktär som utredningen beskriver. Behoven är istället mycket mer kring medskapande och långsiktigt arbete där organisationernas förmåga att agera tillsammans stärks och där också processerna som leder fram till regionala utvecklingsplaner för politik och förvaltning är öppna för organisationernas medverkan. Detta kan inte åstadkommas genom webbaserade guider och den typen av verktyg. Inget ont om dessa. De kan fylla sitt syfte. Men om det inte i civilsamhället finns en samlade aktör som har haft möjlighet att skapa legitimitet hos idéburna organisationer, som kan hantera de olika frågor som uppkommer utifrån en djup kunskap om hur idéburna organisationer men också offentliga aktörer fungerar, så blir resultatet svagt. Vi har skrivit en del om detta i avsnitt 2.7 och om vad vi tror är nödvändigt för att åstadkomma positiv förändring. Det handlar om en långsiktig kapacitets uppbyggnad kring gemensam handlingsberedskap som bara kan åstadkommas om det offentliga väljer att ta ett samlat ansvar. Detta borde vara ett centralt tema i den nya

utredning om statlig bidragsgivning till det civila samhällets organisationer som Kulturdepartementet ansvarar för (Ku2016/01219/D).

2.25 Kommunal one-stop-point

Bedömning: Kommunerna bör underlätta för civilsamhällets organisationer genom att ha en gemensam kontaktpunkt för civilsamhället in i den kommunala organisationen. Kontaktpunkten bör ha en guidande och stödjande funktion.

Forums kommentar: Forum delar utredningens bedömning.

Detta behov är en av de frågor som oftast kommer upp när olika typer av dialoger hålls lokalt. Det görs försök på en del håll i detta men det finns fortfarande mycket att göra. I Linköping har organisationerna och kommunen skrivit att de avser att skapa ett idéburet utvecklingscentrum som skulle kunna bli en version av denna one-stop-point. Möten har hållits och det finns intresse för att fortsätta arbetet. Om detta sågs som en nod i ett system av stödstrukturer för idéburna organisationer där staten, regionerna och kommunerna kunde dela på finansieringsansvar så skulle troligen förutsättningarna för ett förverkligande öka.

3 Avslutning

Betänkandet heter Palett för ett stärkt civilsamhälle och det är just vad det är. Forum anser att det vore intressant och lämpligt om regeringen ville göra en uppföljning av utredningen när remisstiden är avklarad. Varför inte skapa en konferens vid lämplig tidpunkt där Palettens olika delförslag och bedömningar utgör stoffet? Det har redan skapats nya utredningar som tar vid där Civilsamhällesutredningen lämnade av, Vårldensutredningen, utredningen om statliga bidrag till civila samhällets organisationer, sakråd har genomförts eller är under arbete som också har anknytning. Kort sagt det kommer att finnas många frågor att diskutera med mycket bra underlag vilket kan skapa konkreta förslag till förändring.

Regeringen valde att skapa en delvis ny samrådsform då propositionen om det civila samhället var färdigskriven 2010, men innan den hade gått ut på remiss. Regeringen kallade då till möte om texten. Det var nytt, men har sedan inte gjorts igen. Det kanske inte gav tillräckligt mycket? Regeringen har igen visat sig villig att pröva nya samrådsformer när de skapade sakråden 2015. Det kanske finns anledning att pröva ytterligare en form, dvs ett tag efter att en större utredning lämnat sitt betänkande och olika parter har lämnat sina remissvar, så bjuds det in till samtal om förslagen? Det blir nästan som en motionsbehandling inför ett årsmöte. Motionerna har granskats av styrelsen (regeringen) och den har också formulerat motionssvar. Om riksdagen är motsvarigheten till årsmötet i föreningen så kan de olika utskotten som kommer att behandla förslagen i riksdagen få en möjlighet att tillsammans med olika aktörer föra dialog. Det vore att motsvara överenskommelsens princip om dialog, kanske framförallt följande delar av den:

FORUM Idéburna
organisationer med
social inriktning

”De idéburna organisationerna bidrar till att öka det demokratiska deltagandet och det folkliga inflytandet. Relationen mellan regeringen och de idéburna organisationerna ska präglas av ansvar och ömsesidighet, utgå från bådars förutsättningar och tillvarata bådars perspektiv och kompetens. För att ge bra förutsättningar för detta stöd till demokratin, bör formerna vara öppna, återkommande och präglas av ett inkluderande förhållnings- och arbetssätt.

Dialog mellan regeringen och de idéburna organisationerna syftar till att bredda och fördjupa beslutsunderlag och till att skapa förståelse och förtroende för varandra. ”